

# SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.  
 ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előljárók, papok és gazdasági egyleti tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

**BETEGH PÁL**

LAPTULAJDÓSNOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többzörl közlésnél 6 fillér. Nyit-tár sora 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és klóring 10,489. szám

## Szegénység, — tudatlanság.

Írta: Dr Király Péter.

Hugó Viktornak, a világirodalom egyik legzseniálisabb moralistájának és írójának van egy munkája, egy regénye, amelynek címe: „A nyomorultak”. E munkájában megismertet bennünket a nagynevű író azon társadalmi és egyéni bajokkal, szenvedésekkel, nélkülözésekkel és csapásokkal, amelyek az emberi intézmények tökéletlenségéből, az emberek lelki, erkölcsi és anyagi szegénységéből és tudatlanságából, műveletlenségéből származnak.

Hugó Viktornak e regényében körülírt és ismertetett sok-sok igazsága mindmegannyi halhatatlan és örök igazság marad, amíg csak emberek élnek a földön.

A bajoknak és szenvedéseknek és így a bűnnek és erkölcstelenségnek is, legborzasztóbb szülőanyja a szegénység és a műveletlenség.

A szegénység, amely eldurvitja, sőt kiöli az emberben az igazságot, a jogosságot, a méltányosságot és az emberiséget érzését.

A nélkülözés, az éhség, mindmegannyi kerítők. A nyomor egy kiáltó végszükség és elaljasító kényszer, amelynek írott törvénye nincsen, amely az emberi korlátokat a maga kielégítésére törekvő utjában nem ismeri és nem tiszteli. Egy olyan szörnyeteg az inség és a nyomor, amely nem ismeri a büntetést, nem tiszteli sem a tulajdon szentségét, sem az emberi életet; nem iszonyodik, nem riad vissza semmitől.

Ime, ez az emberi és társadalmi nyomor rideg, igazi karaktere.

Ennél semmivel sem különb és semmivel sem megnyugtatóbb az a másik réme az emberiségnek, amely a tudatlanságban — a műveletlenségben rejlik...

Ha a magyar szociális mozgalmakat figyelemmel kísérjük, azt tapasztaljuk, hogy ennek indító oka nem annyira a szegénységben és nyomorban, mint inkább intézményeink tökéletlenségében, aztán a tudatlanságban, az erkölcsi érzék eldurvultságában és a lelkinesség hiányában rejlik.

A népnevelés nálunk helytelen irányban és a gyakorlati is-

mereteknek ugyszólván a semmibevevével történik.

Helytelen irányban történik azért, mert még mindig idegen a tanítási módszer és rendszer, amit a népnevelés terén alkalmaznak.

Megismertetik a zsenge gyermekét a nagyvilág történelmével, — a múlt idők nagy eseményeivel — hogy t. i. mi módon vezette ki Mózes a zsidókat Egyiptomnak földjéről, a szolgásgáznak házából; — mi módon sujtotta le a macedóniai Nagy Sándor és a nagy Napoleon véres csatákban a maga ellenfeleit stb.

Mi hasznát veszi mindezeknek az életben az iskolás gyermekből felnőtt közönséges munkás ember?

Megtanítják a multra, amely a jelent készítette és teremtette elő, — de nem tanítják vagy legalább is nem kellőképpen tanítják és ismertetik meg vele a jelen, — a jelen állapotok és életkörülmények mibenlétét, melyből a jövőnek kell kialakulni és előteremtődni.

Nem tanítják meg arra, hogy miben áll az erkölcsös, szeplőtelen és tiszta élet elve, iránya, törvénye, feltétele, szelleme? ... — Mit követel az élet, a társadalom, a haza? ... Mi sors vár az emberre künn a prózai sivár élet küzdőterén? ... Hogy kell az emberek közt felismerni jóakarónkat és kiismerni megrontónkat? Hogyan kell óvakodni a gonosztól, mely az életben annyiszor megkísért és oly nehéz próbáknak tesz ki bennünket? Hogyan őrizze meg az ember a maga lelkét és erkölcsét a hamis tudományoktól, a tudákos mētelytől, az álpróféták és álbölcsek alattomos fufangjától és véres száju, nagy hangu csábításaitól? miként kell cselekednie, hogy a jót és mindig csak a jót kövesse és szeresse, — nem jutalomért, nem kecsgető kilátásokért, hanem a jó iránt való erkölcsi nemes rokonszenv, vonzalom, ragaszkodás kedvéért, — magáért a jóért, mely önmagában foglalja mindazt, ami az ember életét kellemessé és nemessé teszi?!

Ez a jelen való élet megismerése és megismertetése, sokkal közvetlenebbül érdekli az embert, mint a múlt. A múlt messzebb van tőlünk és így nem befolyásolhatja annyira sorsunkat, mint a jelen. — A nagyvilág kevésbé érdekel ben-

nünket, mint a nagyvilágban a mi szűkebbkörű kisvilágunk: a mi hazánk, vármegyénk, községünk, társadalmunk.

## Hatalmi tultengés.

### Bűnvádi feljelentés a főispán ellen.

A „Székely-Udvarhely” e hó 15-iki (csütörtöki) számában hirt adtunk arról a minden jóérzésű embert megbotránkoztató főispáni önkényes és hatalmi tultengésről, melyet Gróf Haller János, Udvarhelyvármegye jelenlegi főispánja, Betegh Pál törvényhatósági bizottsági tag és a „Székely-Udvarhely” felelős szerkesztője ellen elkövetett.

E botrányos esetről a napi sajtó is tudomást vett és a főispán jogtalan eljárását elítéli.

Többek között a „Budapest” ezt írja: „Haller gróf főispánnak eljárását igen furcsának találjuk, mert a közigazgatási bizottság ülése nyilvános s azon bárki megjelenhetik. Az ilyesmi tehát jogtalan korlátozása a személyes szabadságnak.”

„A Nap” így ír: „Központi példaadás nyomán a vidéki kiskirályok is eltiporják a sajtó szabadmozgási és vélemény-nyilvánítási jogát... Borzasztó! A vármegye — annyira fölháborodott, hogy az intézményt összetéveszti ez emberrel és sarkantus csizmájával fölrugja a szabad sajtó jogát.”

A „Budapesti Hirlap” is közöl egy, a főispán köréből származó felhivatalos értesítést, melynek végéhez — szépség flastromként — odabigyesztették, hogy: „Haller gróf főispánnak eljárása a bizottság helyeslésevel találkozott”. Ez természetesen nem fedi a valóságot, mert egyetlen hang sem volt sem pro, sem kontra, mivel a láthatólag nagyon izgatott főispán előre kijelentette, hogy saját felelősségére követi el száználmas ténykedését.

Különben a „Budapest”-nek van a legnagyobb igazsága, mert tényleg a 127.000—902. sz. B. M. rendelet 62. §-a a közigazgatási ülések nyilvánosságáról így szól:

„62 §. Az ülések nyilvánosak, de az elnök a hallgatóságot kizárhatja és eltávolíthatja, ha a bizottság zárt ülés tartását határozza el, vagy ha a hallgatóság a tanácskozás menétét — ismételt figyelmeztetés dacára — zavarja.”

Miután pedig lapunk szerkesztője e szakasz egyetlen betűje ellen sem vétett, nyilvánvaló tény, hogy Gróf Haller János főispán hatalmi körét túllépte, vagyis hivatali hatalmát alapos ok nélkül és jogtalanul használta vele szemben.

Már most mi lesz a teendőnk? Nincs más hátra, minthogy a magyar

büntető-törvény oltalmát vegyük igénybe, a melynek 475. §-a ezt mondja:

„A hivatali hatalommal való visszaélés vétségét követi el és öt évig terjedhető fogházzal büntetendő azon közhivatalnok, aki hivatali hatalmával visszaél a végett, hogy valakit jogtalanul valaminek eltérésére vagy elhagyására kényszerítsen. A kísérlet büntetendő.”

E törvényszakasz értelmében tehát bűnvádi feljelentést teszünk a hatalmaskodó főispán ur ellen, akit besugói — úgy látszik — alaposan felültettek.

Pedig hát — ha kissé reá gondolna a multra, mikor e lap Haller Jánost, a gróft oly hathatósan és oly becsületes önzetlenséggel védelmezte, lehetetlennek tartjuk, hogy az elismerés, a hála bizonyos szikrája fel ne éledjen abban a szívben, mely: „A halátlanságot a férfi jellem oly sötét foltjának tekintette, am sem a földön, sem az éjben bocsánatot nem nyerhet.”

... És mi ezzel szemben mégis mit tapasztalunk!? Elbirálását nyugodtan bizzuk a pártatlan és igazságosan ítélő nagyközönségre...

## Törvényhatósági bizottsági tagok választása.

Mult szombatn ejtették meg a választást vármegyénk területén ötvenhárom bizottsági tag ez év végén lejáró mandátumára.

Az eredmény ugyanaz, ami előre látható volt. A legtöbb kerületben hivatali befolyás alatt álló egyének neve került ki győztesen az urnából. Ennek oka pedig nem más, mint az ellenzéki érzelmű választók szervezatlensége. Vezér, pástör nélkül elszéled a nyáj.

A választások eredménye az egyes kerületekben a következő. Megválasztottak:

Székelyudvarhelyen Daróczy Miklós és Bálinth György. Zetelakán Szabó Gergely és Biró Mihály. Fenyéden Balázs Károly és Szabó Nándor. Tibódon Berze Albert. Farczádon Andrassy Gyula és Szabó Gábor. Oroszhegyen Gál Sándor és Tamás Ágoston. Bikafalván Biró Áron és Pál Tamás. Székelydobon Péter János. Szentegyházfaluban Vass Gáspár és Ambrus János. — Nagyalambfalván Báró Sebesi Sándor. Székelykeresztúron Benkő Mihály és Jeddy Tamás. Ujszékelyen Gyarmathy Lajos. — Kissolymoson Kerestély Márton. Raván Ádám Aladar, Kecskés Izsák és Bartha Gábor. Kőröspatakon Máthé László. Siklódon Szilveszter Péter. Etéden Gagyai Lajos. Farkaslakán Sebesi János és Csomor Gábor. Kobátfalván Gálffy Kálmán és Elekes Dénes. Tordát-

falván Biró Dénes és Katona Ferenc. Korondon Kádár Gyula és Lőrincz István. Atyhában Mihály Domokos és Györfy Ferenc Felsősfalván Kis Pál és Veres Mózes. Alsósfalván Pál Lajos. Parajdon Kovács Mihály. Székelyderzsben Bedő Ödön. Patakfalván Ferenczy János. Homoródszentmártonban Benedek Ferenc. Városfalván Szombatfalvy Lajos. Oklándon Demeter Dénes. Homoródmáson: Ajtay János. Lövétén Elekes Nándor és György István. Vargyason Kisgyörgy Sándor. Olaszteleken Markó György és Gáspár János. Magyarhermányban Ráduly János.

## Hol az ellenzék?

— A „BUDAPEST” cikke. —

Ezt a kérdést nem nekünk kellene föltennünk, hanem valamelyik kormányparti lapnak. Nekünk—valljuk be, mert hiszen ez az egész cikk egy nagy önvalomás lesz, —szégyenletes dolog a parlamenti ellenzék keresni. Szégyeljük magunkat, hogy amikor a magyar képviselőházban az ország egész gazdasági és politikai jövődjét befolyásoló kérdések vajudnak, az ellenzék a mult babérain pihen, s mikor a kormány és a többség háborgó lelkiismerete obstrukciótól retteg, az ellenség érthetetlen könnyelműséggel obstruál önmaga ellen.

Régóta ez a helyzet, s bennünk régóta él az aggodalom: hová fejlődik majd ez a léha nemtörődömség? De visszatartott bennünket a nyilvános vádolástól az a szemérem, amely pirulva takargatja önhibáit, s visszatartott bennünket az a remény, amely bizott abban, hogy egyszer csak végeszakad ennek az ellenzéki álomkornak és e cérnaszálakkal lekötött Gulliver hajnalhasadtán mégis lerázza magáról a rajta nyüzsgő törpesereget. Reményünk mindmáig nem teljesült, tartózkodásunk alól pedig föloldoz bennünket a posta, amely özönével szállítja hozzánk az ellenzék holléte iránt kérdezősködő panaszokat.

Kénytelenek vagyunk tehát nyíltan válaszolni ezekre a panaszokra. Az ellenzék valóban nincs a helyén, s hiányzik mindenünnen, ahol ott kellene állnia programjáért, elveiért, hazájáért. Nincs ott a képviselőházban, ahol jelentőségteljes nemzeti problémák forrnak a színen és a szín mögött, s nincs ott a törvényhatósági életben, ahol reá a harc előkészítésének, a polgárok közvetlen felvilágosításának, s a kormány szerveiben való ellenőrzésének fontos munkája vár. Ezt válaszoljuk a hozzánk érkező panaszokra, amelyek fölött nem lehetett tovább napirendtérnünk s amelyek ellenállhatatlan erővel készítették minket erre az elriasztó önleplezésre.

Igaz: az ellenzék nincs sehol. A parlamentben tiszteletreméltó kivételek ülnek elszórva az üres padokon s bár munkájuk derék, férfias, erélyes, bármennyit dolgozzanak is, monoton jelleget adnak minden, a kormány tevékenységét bíráló akciónak. Kimerülnek, erejüket fölaprózzák s legjobb igyekezetük tökéletes visszahanatalsága valósággal letöri önbizalmukat, megfojtja hitüket, természetesen tönkresilányítja munkakedvüket és a küzdelemre való

készségüket. Ha van valahol az életben jogosultsága és értelme a munkafelosztásnak, úgy a politikai taktikában van, s ha a szervezetlenség hiánya hiúvá teheti a leghatalmasabb osztályok, népek, országok sorsát intéző célok elérését, úgy ez a szomorú tétel főleg a parlamenti kisebbségekre áll sivar, könyörtelen bizonyossággal, de különösen áll ez nálunk, ahol a közjogi minoritás — úgy szólván — századok óta magát a nemzetet, az erőművi uton hátterbe tolt, kiszipolyozott, s aztán felrugott nemzetet jelenti.

Hol van hát a kisebbség? Mandátumai mögül nézi, mint kerülnek ebek harmincadjára legfőbb javaink? Meghátrál a harc elől, nehogy sebet adva, maga is megsérüljön? És mit félt?... Nem akarjuk azt állítani, hogy tisztán személyi érdekeit, de igen is követeljük, hogy kényelmi szempontoknak ne áldozzon föl országos szempontokat. Azok a kerültek, amelyek minden erőszakosságokon keresztül ellenzéki képviselőt küldöttek a parlamentbe, nem azért küldöttek, oda haza elmékedjék az idők forgandósága fölött, s hogy bünyös közönyével demoralizálja társait, elkedvetlenítse vezéreit és szárnyaszegetté tegye sajtóját, hanem azért, hogy ott küzdjön teljes ellenzéki fegyverzetben a parlament porondjain, ahol az ország elsorvadása, vagy fölvirulása — a bajvivási bér.

Az ellenzéki pártok vezetőségét nem terheli mulasztás, sőt elismerjük azt is, hogy egyenként sem hiányzik az emberekből a vágy, az elköltés és a tűz küzdeni, harcolni és győzni a magyar alkotmány, s a magyar nemzeti jövő sáncaiban. De nem látjuk az ellenzéki csatasort és követeljük komoly, szigorú szóval, a mult tradíció, a jelen nyomorúsága és a jövő szentsége nevében, hogy legyen vége ennek a veszedelmes, tragikus komédiának. Mert az elpredált érdekek, az elvesztett értékek és a tönkretett közélet nem azokat vonja felelősségre, akik elveikhez, vállalt köteleességeikhez és fölfelé tett ígéreteihez képest az elpredálást, az elvesztegetést és a tönkretételt végrehajtották, hanem azokat, akik elveikkel, köteleességeikkel fogadalmukkal ellenkezőleg, bár az ország kezükbe adta a védő fegyvereket, gyöngék és hitványok voltak a'hoz, hogy ezeket a fegyvereket forgassák, s a rájuk bízott kincseket megőrizzék.

## HIREK.

— **Negyedszázados évforduló.** Mult szombaton meghatóan szép jelenet jásszódott le a székelykereszturi állami tanítóképző-intézet igazgatói irodájában. Az intézet tanárkarával élén, egész meglepetésszerűen betopánpánt Pa snári Győző tanár és mélységes érzéstől áthatott beszédben üdvözölte Ujváry Mihály igazgatót, aki negyedszázad év óta igazi lelkesedéssel, becsületos szorgalommal működik a tanári pályán. A magunk részéről is teljes tisztelettel köszöntjük a derék igazgatót és őszintén kívánjuk, hogy minél hosszabb időn át jó egészséggben folytassa áldásos működését a székelyföldi tanügy javára!

— **Városi közgyűlés.** Székelyud-

varhely város képviselőtestülete pénteken d. u. rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlésen — miután Gotthárd János polgármester egészségre helyreállítása céljából Budapesten, a Lukács-fürdőben van — Soó Domokos tanácsos, polgármester helyettes elnökölt. Az 1910. évre megérkezett 8000 K-ás államsegélyből a tisztviselők jutalékát utalványozták. Az aszfalt szabályrendelet módosítva, elhatározták, hogy az alsófoku ipari és kereskedő tanonciskolához államsegély mellett még két tanerőt alkalmaznak. A magyarországi rendőrtisztviselők orsz. egyesületébe Dr Ferenczy Endre rendőralkapitányt küldötték ki Ferenczy Gyulával szemben jövő évre a bor- és szeszfogyasztási adó megváltása összegét 1000 koronában állapították meg. László Albert aljegyzőnek a kért fizetési előleget engedélyezték. Több tárgy nem lévén, ezzel a gyűlés véget ért.

— **Stratzinger kir. tanácsos temetése.** F. hó 15-én d. u. 3 órakor általános részvét mellett ment végbe Stratzinger Emil kir. tanácsos, pénzügyigazgató temetése. A jobb érzésű emberek siettek a kegyelet adóját leróni s halálában ezzel is némileg elégtételt szolgáltatni az önértében mélyen megsértett, ártatlanul kiüldözött öreg urnak. Már a kora délutáni órákban gyülekezni kezdtek a résztvevők a Kossuth-utcai gyászház előtt s midőn a háznál végzett beszentelés után a koszorúkkal elhalmozott koporsót gyászkocsira helyezték, néma meghatottsággal kísérték a rokonszenves jóbarátot és ismerőst utolsó útján a temetőbe. Az általános részvét közepette azonban az összes megjelenteket kinosan érintette, hogy mily felületesen nyilatkozott meg a kegyelet épen azon hivatal részéről, melynek a meghalt, 39 éven át fáradságtalan munkása s halála alkalmából pedig főnöke volt. A ravatalára helyezett koszorút is „volt főnökünk” címezték, pedig az egész város tudja, hogy Stratzinger sem nyugdíjazva, sem elcsapva nem volt. Meg aztán csaknem 40 évi munka talán megérdemelte volna, hogy a halottat sirja szélén legalább pár szóval elbucsuztassák?!... Hanem béke velünk... a meghalt nyugodjék csendesen! (Beküldték.)

— **Karácsoni fillérestély.** A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyező egyesület jó hírű, mindig kiválóan sikerült karácsoni fillérestélyét e hó 26-án (ünnepe másodnapján) a „Budapest” szálló színháztermében fogja megtartani. Az estély sikere érdekében az előkészületek javában folynak.

— **Szabad lyceum.** Székelyudvarhely az iparosok és ipari munkások szabad lyceuma ma (vasárnap) d. u. 2 órakor a polgári önképzőkör nagytermében kezdődik. Az 1910—1911. évi időszakban 12 előadás lesz a magyar irodalom, történelem, földrajz, társadalomgazdaság, természet-, orvos- és műszaki tudományok, szociális élet és közgazdaság köréből. Az előadások sorozatát Szabó Dezső főreáliskolai tanár nyitja meg. A következő előadások pedig 1911. január 8-án, 15-én, 22-én, 29-én, február 5-én, 12-én, 19-én, 26-án, március 5-én, 12-én, 19-én lesznek.

— **Szent Antal estélyek.** Székely-

udvarhelyt a szokásos Szent Antal estélyek jövő évi jan. 8-án kezdődnek. Az első estély nagyobb szabású programjának összeállításán most fáradoz a rendezőség.

— **Tanítók műsoros estélye.** A székelyudvarhelyi állami elemi iskolai tanítók az iskola szegény tanulóinak beszerzett ingyen tankönyvek és tanszerek költségeinek fedezésére 1911. február 1-én műsoros tanestélyt rendeznek.

— **Hangverseny Székelykeresztúron.** A székelykereszturi állami tanítóképző-intézet ifjúsága a tanári kar vezetésével, 1911. január 14-én (szombaton) Székelykeresztúron, a Walter-féle szálló dísztermében, fuvó hangszereinek törlesztésére, táncokkal egybekötött hangversenyt rendez. A rendező bizottság élén Mihalik József tanár, r. b. elnök Kövér Sámuel titkár, Nyers Sándor jegyző, Kató János pénztáros, Kelemen András ellenőr, Udvard Imre dalkar- és Paulik János zenekarvezető, valamint Péter Sándor cigányvajda állanak. A műsor hét válogatott pontot foglal magában. Belépési díj személyenként 2 korona, családjegy 5 korona, tanulók 1 koronát fizetnek.

— **Országos kirakó vásárok.** Dec. 19-én Csíkszentgyörgy, Küküllővár: 20-án Alsócsernáton, Bánfihunyad, Vizakna, 21-én Székelyudvarhely, Szentagota, 22-én Nagyida, Szilágycseh, 23-án Sziagyomány, 28-án Nagyajta, 30-án Algyógy.

— **Pásztorjáték.** A helybeli ferencrendi szerzetesek vezetésével álló róm. kath. elemi fiúiskola növendékei egy nagyszabású műkedvelői színelőadásra készülnek. Az előadandó darab egy 5 felvonásos pásztorjáték, melynek keretében nagyszerű szerepek vannak: angyaloknak, ördögnek, pásztoroknak és királyoknak egyaránt. A darab szépségét, az előadás fényét és érdekességét fogja emelni azon drága és ragyogóan szép ruhakészlet, melyet most szereztek be, s mely korszerűségével a nézőt a képzeletszárnyain a legrégibb korba vezeti vissza. Nemkülönben a közbe-közbe szurt előképek és karénekek, melyek a természet valóságos mennyországgá fogja varázsolni. Az előadás — mint értesülünk — a „Budapest szálló”-ban lesz január 8-án. Színlapokon fogják a n. é. közönséget tudatni és meghívni.

— **Sóvidéki jótékonyág.** A következő sorok közlésére kértünk fel: Alsósfalván korán elhalt bányamunkás Molnár Mihály családját minden támasz nélkül hagyta hátra, mert szolgálati ideje oly kevés volt, hogy nyugbért özvegye nem kapott. A szerencsétlen család több tagja, s az özvegy is nyomorék, e család egyetlen menedéke egy rozoga házikó már-már összedüléssel fenyegette a bennlakókat s a ház újbóli fedését az özvegy képtelen volt elvégeztetni. Több emberbarátnak tudomására jutván az eset, gyűjtés indított, melynek eredménye 52 K 08 f összeg volt, s melyből a ház aszfalt lemezzel be is fedetett. Adakoztak: Benedek Kálmánné 4, özvegy Veress Gyuláné 1, Schneider Józsefné 2, özvegy Mánya Gergelyné 3, Mezőy Ödön 3, Szigethy Gyula r. k. lelkész 1, Balázs Jenő 2, Osváth Károly 2, ifj. Benedek Kálmán 1, Keresztes János 5, Sajóhelyi László

1, Budapesti szivattyúgyár 5, Schopp Ferenc — 50, Kovács Károly — 60, Sebestyén E. — 80, Pogány Béla 1, Kaktus Gy. — 60, Groszmann Jenő 2 korona. Parajdi bányamunkások gyűjtése régi-telepen 9.22 K, parajdi bányamunkások az új Erzsébet-telepen 7.36 K. Összesen 52 K 8 f. Fogadják az adakozók a nemes célu adományaikért hálás köszönetét a segélyezettetteknek. Parajd, 1910. dec. 14. Benedek Kálmán, m. kir. bányahiv. főnök.

— **Óriási versengés** folyik a napilapok között, melyik tud jobban kedvébe járni az előfizetőknek. Divatba jött újabb, hogy évenként egy-egy esinosabb ajándékot is osztanak ki az olvasók között, melyek azonban csak ideiglenes becsesek bírnak. A „Budapest” politikai napilap, mely a független és 48-as Kossuth-párt lapja, tehát mint ilyenek is fontos szerepe van, újévi ajándékaival kiváló elismerést vívott ki magának a nagy olvasóközönség előtt. Idei újévi ajándéka a „Magyarország nagyaszonnyai” egy nagyon értékes történelmi becsű munka, mely Farkas Emőd érdekes leírásában és Nemes Mihály történelmi festő rajzaival elibünk varázsolja a magyar történelem legnagyobb nő-alakjait. Ezt a díszmunkát megkapják a „Budapest” rendes előfizetői, az újonnan belépők közül pedig azok, kik legalább fél évre egyszerre fizetnek elő. Bolti ára igen magas lesz. Megrendelések „Budapest” kiadóhivatalához intézendők. Budapest, IV., Sarkatnyus utca 3. szám.

— **Ismeretterjesztő előadások anyaga.** Az „Országos Közművelődési Tanács” az iskolán kívüli oktatás céljaira igen igen alkalmas segéd eszközt ad. Benedek Elek szerkesztésében két kötet felolvasást bocsát a tanítóknak rendelkezésére. A második kötet most jelent meg. Mindkét kötet anyaga szépen van össze válogatva, kész anyagot nyújt azok számára, a kik az iskolán kívüli oktatás szolgálatába szegődnek. Az O. K. Tanács ezen füzeteket mindazon tanítóknak, akik e hatóságaikkal igazolják, hogy ismeretterjesztő előadásokat tartanak, díjtalanul küldi meg. A felolvasás használatára szintén utbaigazítást ad, hogy az lekösse a nép figyelmét, érdekelje lelkét s befogadja azt a sok hasznos, ismeretterjesztő anyagot, a mit felolvasó tanító nyújt neki. Az O. K. T., az ország különböző részeiből beszerzett tapasztalatok alapján azt ajánlja, hogy a szó szoros értelmében vett felolvasásokat kerülni kell, hanem e helyett a felolvasások anyagát szabad előadásban nyujtsa a tanító s az ismeretterjesztő előadásokat ének és szavaltat számokkal élénkítse. A munkát a tanítói kar figyelmébe ajánljuk.

— **Nagyon tanulságos megfigyelni** a siketnémákat tanulás közben. Mily lekötött figyelemmel lesik a tanító szájszorgalmát, amit az szájjával gömbölyű ó, vagy karsu f betű alakít. És ezek csodásan megtanulnak szájszorgalmakkal egymással beszélni anélkül, hogy egy hangot is hallatnának. A »Kis Pajtás» e száma hoz egy érdekes szindarabot: »Karácsony a javító-intézetben» cím mel Sakkozás az iskolában. Lenke a békeapostol. Hörcsög Péter, stb stb. mindenmeganyian jobbnál-jobb

olvasnivaló. A »Kis Pajtás» tartalma mindig célirányos. Neveli és szórakoztatja a gyermeklelküket Karácsonyra kedvesebb ajándékot aligha képzelhetünk, mintha megrendeljük gyermekeinknek a Kis Pajtás-t. Legolcsóbb 3 kor. felévre. Tessek csak próbaszámot kérni: »Kis Pajtás» Budapest VII. ker Thökölyut 16. címen. Ugyanott az előbbi II III., IV., évfolyamok egyenkint 5 K díszkötésben 8 kor kaphatók.

— **Figyelmeztetés** a postai csomagok célszerű csomagolása, helyes címzése stb. tárgyában. A karácsoni és újévi rendkívüli csomagforgalom ideje alatt a küldemények késedelem nélkül való kezelése csak úgy biztosítható, ha a közönség a csomagolásra és címzésre vonatkozó postai szabályokat betartja. Különösen szemellett tartandók a következők: 1. Pénzt, ékszert, más tárgyakkal egybe csomagolni nem szabad. 2. Csomagolásra falada, vesszőből font kosár, viaszos vagy tiszta közönséges vászon, kisebb értékű és csekélyebb súlyu tárgyakkal pedig erős csomagoló papír használandó. Vászon vagy papírburkolattal bíró csomagokat göb nélkül zsineggel keresztelési pontjain pedig pecsétviasszal kell lezárni.

A pecsételésnél vésett pecsétnyomó használandó. 3. A címzésnél kiváló gond fordítandó a címzett vezeték- és keresztnévnek vagy más megkülönböztető jelzésnek (pl. ifjabb, idősb, özvegy stb.) továbbá a címzett polgári állásának vagy foglalkozásának és lakhelyének pontos kitételére; a Budapestre és Bécsbe szülő küldemények címrataiban ezenkívül a kerület, utca, hászám, emelet és ajtó jelzés stb. kitéendő. A rendeltetési hely tüzetes jelzése (vármegye) s ha ott posta nincs, az utolsó posta pontos és olvasható feljegyzése különösen szükséges. 4. A címet magára a burkolatra kell írni, de ha ez nem lehetséges, úgy a cím fatáblácskára, bőrdarabra vagy erős lemezpapírra irandó, melyet tartósan a csomaghoz kell erősíteni. A papírlapokra irt címetek mindig egész terjedelmében kell a burkolatra felragasztani. Felette kívánatos, hogy a feladó nevét és lakását, továbbá a címrát összes adatait feltüntető papírlap legyen magában a csomagban is elhelyezve arra az esetre, hogy ha burkolaton levő címrát leesné, elveszne vagy pedig olvashatatlanná válik, a küldemény bizottsági felbontása után a jelzett papírlap alapján a csomagot mégis kézbesíteni lehessen. Kívánatos továbbá, hogy a feladó saját nevét és lakását a csomagon levő címrát felső részén is kitüntesse. 5. A csomagok tartalmát úgy a címraton, mint a szállítólevélben szabatosan és részletesen kell jelezni. Budapestre és Bécsbe szülő élelmiszereket, illetve fogyasztási adó alá eső tárgyakat (husnemű, szesz italok stb.) tartalmazó csomagok címrataira, nemkülönben az ilyen csomagokhoz tartozó szállítóleveleken a tartalom, minőség és mennyiség szerint kiírandó (pl. szalonna 1 kgr., egy pulyka 3 kgr., 2 liter bor stb.). A tartalom ily részletes megjelölése fogyasztási-adó kivetése szempontjából szükséges és a gyors kézbesítést lényegesen előmozdítja

— **Névjegyek.** Tekintettel a közelgő karácsoni és újévi névjegy szükségletre, lapunk könyvnyomtató intézete a szebbnél-szebb névjegyek nyomtatását már megkezdte. Rendeléseket naponként elfogad. A szétküldés hetenként kétszer: kedden és pénteken történik. Ezúton hívjuk fel a n. é. közönség szíves figyelmét a dúsvásztéku divatos névjegyekre és kérjük, hogy szükségletét minél előbb megrendelni méltóztassék, nehogy az ilyenkor beállani szokott munkatorlódás miatt, esetleges hátránya legyen.

**Ne törje a fejét** azon mit vegyen karácsoni és újévi ajándéknak! E helyett látogassa meg Betegh Pál könyv-, zenemű-, papír-, író- és rajzszerkereskedését Kossuth-utca 31. sz. alatt. Itt csakis hasznos, maradandó emléktárgyakat talál. Gyönyörű díszítésű emlék-könyvek, fénykép- és levelező-lap albumok, csontkötésű imakönyvek, 101 magyar népdal énekhangra és zongorára, jegyzék-könyvek (noteszek), kitűnő hegedűk és felszerelések, dúsvásztéku tapéta- és kreppapirosok, fenta tartók, festékek dobozokban és külön is, levélpapírok a legdivatosabb színekben, névjegyek elegáns dobozokban és több itt fel nem sorolt tárgyak kaphatók.

— **Értékes ünnepi ajándékot** hihetetlen csekély árért nyújt az 1911. évre szóló Gyermeknaptár, mely az Országos Állatvédő Egyesület kiadásában immár 12 éve óta jelenik meg. Eltűntünk fekszik e naptár. A címlapot az élethű rajzairól országsszerte ismert Vezényi által készített gyönyörű színes kép díszíti, mely egy fa alatt üllő fiatal anyát ábrázolt, a hogy gyermekét a repülő madárra figyelmezteti. A 64 nyolcadert oldalra terjedő 14 közleményt magába foglaló és 43 szépképpel illusztrált könyv ára 10 filler, melyből a tanítók özvegyeinek és árváinak gyámolítására szánt Eötvös-alap is részesedik. Az Országos Állatvédő Egyesület e címen az Eötvös-alapnak a jelen évben 1525 kor. 16 f-t fizetett ki. Elbeszélések, versek, történetek, mesék foglaltnak a könyvben. mind arra célozva, hogy a gyermekekben a nagy természet s különösen az állatok iránt érdeklődést és szeretetet felkeltsék. Tekintettel a könyv nemes céljára és valóban páratlan olcsóságára csak ajánlani tudjuk beszerzését mindenkinek, aki akár saját gyermekeiknek, akár szegény iskolás gyermekeknek örömet akar okozni és egyben a gyermekek érzelmi világának nemesítésére kíván hatni és azok örömeiben maga is örömet leli. A gyermeknaptár legcélszerűbbek postautalványon megrendelhető az Országos Állatvédő Egyesületnél, (Budapest, IX. Ernő-utca 11—13, mely a naptárakat portómentesen küldi meg a megrendelőknek. A jelntékeny postaköltség lehető csökkentése érdekében azt kéri az egyesület, hogy egy egy címre lehetőleg 10 példány rendeltessek meg 1 korona árban.

— **Ne irigykedjék** azokra, akik mindent jól és olcsón vásárolnak, hanem keressen ön is jobb bevásárlási forrást. A legjobb üzletek címét a „Székely-Udvarhely” hirdetési rovataiban találja.

## KÖZGAZDASÁG.

### Termesszünk több lucernát.

Ma, a mikor a magas állatárak az állattenyésztés jövedelmezőségét biztosítják, saját jól felfogott érdeke minden gazdának minél több állatot tartani és tenvérszteni. Hogy azonban ezt megtehesse, legelőszőr is sok takarmányról kell gondoskodnia s mert a lucerna nemcsak a legnagyobb, legfehérje dusabb szálas takarmányok egyike, de egyszersmind a legnagyobb hozamot is adja, azért a legmelegebben ajánlhatjuk gazdálásainknak, létesítsenek több lucernát, a melyet ha jól megalapoztunk, éveken át fogja állatállományunkat, a legjobb minőségű bőséges takarmánnyal ellátni.

Jó lucernások azonban nemcsak sok takarmányt szolgáltatnak, de a talajt is gazdagítják, mert a lucerna nitrogén gyűjtő baktériumokkal él együtt és így nemcsak a saját szükségletére köt le a levegőből nitrogént, de a gyökerein levő gumókban is elraktározza azt az utó-növény javára.

A jó lucernás létesítéséhez első dolog a nagyon mély szántás, a melyet ha az ősszel elmulasztottunk volna elvégezni, akkor tavasszal is megtehetjük. A mely szántás mellett fő-dolog a talajt apróra elművelni borona, talajtömörítő stb. segítségével. Közvetlenül istálló trágyázásban nem kell részesíteni, mert az nagyon gyomosítólag hat rá, de legjobb trágyázott kapás után vetni. A trágyázott kapás, ha azt gondosan műveltük s irtottuk a gázt, biztosítja legjobban a lucernás gyors és erőteljes fejlődését. Hogy azonban a hatást fokozzuk, ajánljuk a lucerna termés jövedelmezősége szempontjából műtrágyákat, nevezetesen szuperfoszfátot is alkalmazni, mely az erőteljes gyökérképződés és bokrosodást nagy mértékben elősegíti, s így a fiatal növény fejlődésének első stádiumát gyorsan éli át, s a gyomokat elnyomja. Kötött talajon tehát a mag elvetése előtt 200 kg. 18%-os szuperfoszfátot szórjunk ki, homokos talajon e mellett 60—80 kg. 40%-os kálit is; kiszórás után boronáljunk és ez után vessünk.

Egyáltalán nem szükséges a lucernát védő növényvel vetni; sokkalta jobb eredményeket gyorsabban fogunk elérni, ha lucernát egyszemélyben vetjük, a mely esetben már az első évben háromszori kaszálást érünk el, a mi természetes is, mert hiszen a védő növény csak akadályozza a fiatal lucerna fejlődését. A növényke kikelése után, ha a tavasz hűvös s ha a talajban van elegendő nedvesség, kat. holdanként 25—30 kg. Chilisalétromnak fejtrágyául való kiszórásával is rendkívül elősegítjük a gyökér-képződést, miért is ez eljárás a mondott viszonyok között előnyös. Ha a gyökerek már mélyre hatoltak s jól kivannak fejlődve, akkor azok a talaj mélyebb rétegeiben amugy is találnak bőséges táplálékot.

Ha ilyenén módon készítjük elő a lucerna talaját, úgy csak némileg kedvező időjárás esetén is, igen bő termésekre lehet kilátásunk, olyanra, a mely kétszeresen is tulszárnyalja az egy nyári növények termését. Lucernások telepítésével tehát állattenyésztésünkön nagyot lendíthetünk, s nemcsak szaporíthatjuk az állatállományt, de sokkalta intenzívebben is táplálhatjuk azt.

### Árverési hirdetés.

Recsenyéd község korecsma háza 1911 évi jan. 1-től 1913 évi dec. 31-ig terjedő 3 évi időtartamra 1911 évi dec. 23-án d. e. 9 órakor nyilvános árverésen haszonhárba adatik Recsenyéd község házána. Kikiáltási ár évi 150 K, bánatpénz 10 százalék. Árverési feltételek a hszentpáli körjegyzői irodán, árverés napján pedig a község házána megtekinthetők.

Recsenyéd, 1910 dec. 10-én

Máté Elek  
közs. bíró.

Bencze Gábor  
körjegyző.

Szám: 10243—1910. Tkv.

### Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint Országos magyar vasúti takarékpénztár részvénytársaság végrehajthatónak Dávid Domokosné szül. Kovács Anna elleni 1500 korona tőke követelés iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék területén levő és a székelyudvarhelyi 1645 számú telekjegyzőkönyben A + 1244/18. hrszámú ingatlan 1440 korona ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és a fentebb megjelölt ingatlanok az 1911. évi január hó 13. napjának d. e. 8 órájkor a telekkönyvi hatóság árverező szobájában megtartandó nyilvános árverésen el fognak adni.

Árverezni szándékozik tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság. Székelyudvarhely, 1910. évi október hó 13-án. Gyarmathy Ferenc s. k. kir. tszéki bíró.

A kiadmány hitelül.

Gyertyánossy

kir. törvényszéki telekkönyvvezető.

## Vendégfogadó!

A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossth-u.22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatul **Barkóczy Albert**, vendéglős.

### Egy Puch motor

kerékpár oldalkocsival kitűnő állapotban féláron eladó. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

### Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivalkozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalettmódel közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona**. Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

## Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagy kereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajattermés és vörös borok.

## B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

## Amortizációs

tisztviselői kölcsön

### ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselősege”.

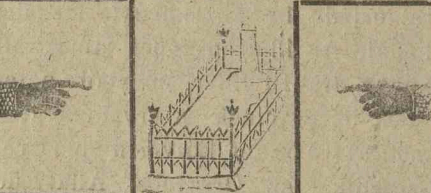
KOLOZSVÁR

Ferenc József-ut 7. a szám.

Válaszbélyeg csatolandó.

## Városi lakóházak

tervezését, költségvetéseket, modern lakóházak szolid felépítését; CSALÁDI SIRBOLTOKAT



(kripták) a legjobb és legszebb kivitelben, mindeu elfogadható árért pontosan felépít

### TÓTH JÓZSEF

képesített kőmestermester Székelyudvarhelyt, Bethlen-utca 41. sz. alatt. Az igen tisztelt építető közönség szíves pártfogását kéri.

Megbízható jó munka!

### Stoch Cognac gyógyszer



Garantált valódi borpárlat. Főzése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Camis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

**Jó forgalmu üzlet-helyiség** Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 6. sz alatt kiadó. Értekezhetni Frölich Ottónál.

## DISZMUNKÁK

özv. Mihálovits Béláné

főgimn. tanárné bár-  
:: :: :: minemü :: :: ::

himzéseket,

így: monogramokat és arany himzést, tüfestést, templomi oltárterítőket stb. elvállal és a legkényesebb izlésnek is megfelelően elkészíti. Naponta rendes elméleti és gyakorlati ének, zongora tanítást tart, a melyekre a tanulók FIUK vagy LEÁ:: NYOK bármikor ::

SZÉKELYUDVARHELYT  
PETŐFI-UTCA 31. SZ ALATTI  
LAKÁSÁN JELENTKEZHETNEK

## Bélyegzők

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legponosabban, gyári ár mellett szállítanak **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

## KÖHÖGES

rekedtség, hurut és nyálkás-ság, görcs és hőkhurut ellen ne vegyenek semmi egye-  
:: :: bet, mint csakis a :: ::

## KAISER-féle

mell-karamellákat

a „három fenyővel”

5900

közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánóktól a biztos eredményt igazolják.

Csomagban 20 és 40 f-ért. Dobozban kapható 60 f-ért. Kapható gyógyszerárak és drogueriákban, valamint **Zsetkey János** gyógyszerésznél Homoród-szt.-márton községben



### REFORMÁTUS

DISZES

### IMAKÖNYVEK

NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK

### BETEGH PÁL

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN  
SZÉKELY-UDVARHELYT

Védjegy „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka

egy régiónak bizonyult háziszser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvényél, oszúznál és meghűléseknél, bedörzsöléséppen használva.

**Figyelmeztetés.** Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.—80, K.1.40 és K.2.— és úgyszólván minden gyógyszerárakban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerárak az „Aranyoroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.



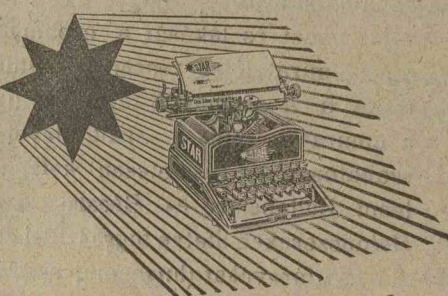
Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a RETHY-FÉLE PEMETEFÜ

## Cukorkánál.

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Egy doboz 60 fillér.

Csak Réthy-félét fogadjunk el.



Legszebben ir a

## STAR-írógép

Ára legolcsóbb, mert csak

450 K-ba kerül.

## FARAGÓ TESTVÉREK

a STAR-írógépek képviselője.

BUDAPEST, V. NÁDOR-U. 17.

Részletfizetésre is. Kérjen prospektust.